Р Е П У Б Л И К А Б Ъ Л Г А Р И Я

Н А Р О Д Н О С Ъ Б Р А Н И Е

Проект

З А К О Н

за изменение и допълнение на Закона за народната просвета

(Обн., ДВ, бр. 86 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 90 от 1996 г., бр. 36, 124 и 153 от 1998 г., бр. 67 и 68 от 1999 г., бр. 90 и 95 от 2002 г., бр. 29, 71, 86 и 114 от 2003 г., бр. 40 от 2004 г., бр. 28, 94, 103 и 105 от 2005 г., бр. 41 и 105 от 2006 г., бр. 113 от 2007 г., бр. 50 от 2008 г. и бр. 35, 36 и 74 от 2009 г.)

§ 1. В чл. 19 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 2 думата „Родителите” се заменя със „За отглеждането и възпитанието на децата в детските градини родителите или настойниците”.

2. В ал. 3 след думата „родителите” се добавя „или настойниците”.

§ 2. Член 20 се изменя така:

„Чл. 20. (1) Подготовката на децата за училище е задължителна от годината, в която детето навършва 5-годишна възраст.

(2) Задължителната подготовка на децата за училище се осъществява в подготвителни групи в детските градини или в училищата, като родителите или настойниците не заплащат такса за обучението.

(3) Обучението в подготвителните групи по ал. 2 се организира при условия и по ред, определени с правилника за прилагане на закона.

(4) За деца, които не владеят добре български език, освен подготовката по ал. 1 се осигурява и обучение по български език по специализирана методика за усвояване на български език.”

§ 3. В чл. 20а ал. 2 се изменя така:

„(2) В случаите по чл. 20, ал. 1 родителите или настойниците могат да избират дали подготовката на децата за училище да се извърши в подготвителна група в детска градина или в училище.”

§ 4. В чл. 26 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 3:

„(3) На децата и учениците, които подлежат на задължително обучение в населено място, в което няма детска градина или училище, осъществяващи обучение в съответната подготвителна група или в съответния клас, се осигурява безплатен транспорт до детска градина или училище в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община.”

2. Досегашната ал. 3 става ал. 4 и в нея думите „съответно училище по ал. 1, т. 1, 2, 3, 4, 6, 7 и 8” се заменят с „училище”, а думите „интернатно обучение” се заменят с „общежитие”.

3. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и в нея думите „по ал. 3” се заменят с „по ал. 4”, а думата „столово” се заличава.

4. Досегашната ал. 5 става ал. 6 и в нея думите „по ал. 3” се заменят с „по ал. 3 и 4” и думите „столово хранене по ал. 4” се заменят с „хранене по ал. 5”.

§ 5. В чл. 36, ал. 1 се правят следните изменения:

1. В т. 1 думата „училищно” се заличава.

2. В т. 5 думите „столово хранене” се заменят с „хранене”, думите „чл. 26, ал. 3” се заменят с „чл. 26, ал. 3 и 4” и думите „чл. 26, ал. 4” се заменят с „чл. 26, ал. 5”.

§ 6. В чл. 45 ал. 2 се изменя така:

„(2) Имотите и вещите, освободени в резултат на закриване или преобразуване на държавни и общински училища, детски градини и обслужващи звена, се използват за образователни, здравни, социални или хуманитарни дейности.”

§ 7. В чл. 47 след думите „децата си” се добавя „в детските градини и”, думите „от 20 до 100 лв.” се заменят с „от 100 до 1000 лв.” и думите „от 50 до 250 лв.” се заменят с „от 250 до 2500 лв.”

§ 8. В § 6в от Допълнителните разпоредби се правят следните изменения:

1. Алинея 1 се изменя така:

„(1) "Средищно училище" по смисъла на този закон е училище по чл. 26, ал. 1, т. 1 - 4 или 6, което се намира в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община, където се обучават учениците от населените места, в които няма училище.”

2. В ал. 5:

а) думите „по чл. 26, ал. 3 и 4” се заменят с „по чл. 26, ал. 4 и 5”;

б) в т. 3 думата „столово” се заменя с „обедно”.

ПРЕХОДНА РАЗПОРЕДБА

§ 9. В едногодишен срок от влизането в сила на този закон общините създават условия за обхващане на всички деца, подлежащи задължителна подготовка по чл. 20, ал. 1 от Закона за народната просвета.

Законът е приет от 41-ото Народно събрание на ……
2010 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ:

(Цецка Цачева)

МОТИВИ

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за народната просвета (ЗНП)

1. Със законопроекта се предлага подготовката на децата за училище да е задължителна от годината, в която детето навършва 5-годишна възраст.

Причините, които налагат предложените изменения, свързани с въвеждането на задължителна подготовка на децата за училище от 5-годишна възраст, на първо място произтичат от работната програма "Образование и обучение 2020" за изпълнение решенията на Лисабонската стратегия, която интегрира в себе си всички действия на европейско ниво в областта на образованието и обучението. Един от 16-те индикатора за изпълнение на Лисабонската стратегия е пряко свързан с обхвата на 4-годишните деца в предучилищното образование. Като средство за наблюдение на напредъка и определяне на предизвикателствата и като принос към разработването на политики на основата на обективни фактори са определени референтни нива за средните европейски постижения (европейски критерии). В работната програма "Образование и обучение 2020" са приети пет критерия, единият от които е „Образование в ранна детска възраст" – до 2020 г. да са обхванати най-малко 95 на сто от децата на възраст между 4 години и възрастта за започване на задължително начално образование.

В национален контекст приоритет на правителството на Република България са инвестициите в областта на образованието, и то още от най-ранна възраст, а предучилищното образование има най-висока възвръщаемост, що се отнася до постиженията на индивида през целия период на обучение, както и за социализацията на децата. Инвестициите в предучилищното образование като ефективно средство за създаване на основа за по-нататъшно учене биха допринесли за превенция на отпадането от училище и увеличаване на ползите при завършване и достигане общото ниво на овладени умения.

Не на последно място предучилищното възпитание и подготовка, най-вече в периода на задължителната подготовка преди училище, е много важно с оглед формиране на положително отношение към училището и създаване на мотивация за учене.

Основна цел на въвеждането на задължителна предучилищна подготовка за децата от 5-годишна е повишаването на обхвата на децата в системата на образованието от най-ранна възраст. Предучилищният период от живота на детето е този, в който то изявява своята индивидуалност, утвърждава своето социално присъствие в групата от връстници и в света.

Въвеждането на двегодишна задължителна подготовка преди постъпване в първи клас ще допринесе за намаляване на необхванатите и отпадащите от училище деца, както и за социализиране на децата, включително на тези, за които българският език не е майчин. Дейностите, свързани с усвояването на български език, трябва да са особено активни в периода на задължителната подготовка преди постъпване в I клас и да продължат до достигането на равнище на владеене на езика, съизмеримо с това на останалите деца.

2. На следващо място със законопроекта се предлага да се уреди изрично на законово ниво възможността за осигуряване на безплатен транспорт до детска градина или училище в най-близкото населено място на територията на общината или на съседна община за децата и учениците, които подлежат на задължително обучение в населено място, в което няма детска градина или училище, осъществяващи обучение в съответната подготвителна група или в съответния клас.

Предложеното изменение има за цел гарантиране на конституционното право на достъп до образование. Възможността за безплатен транспорт следва да бъде осигурена за всички деца, а не само за учениците, обучаващи се в средищни училища. Тъй като действащият текст на чл. 26, ал. 3 от ЗНП изрично ограничава правото на безплатен транспорт само за учениците, пътуващи до средищните училища, е налице ограничаване на възможностите за равен достъп до образование. С предложените промени се уеднаквява подходът към всички ученици до 16 години, които живеят в населени места без съответното училище. Целта на промените е на всички ученици в задължителна училищна възраст от населено място, в което няма училище, да се осигури безплатен транспорт до училище в най- близкото населено място.

3. Във връзка с гарантиране на равен достъп до образование на всички ученици в задължителна училищна възраст се прецизира и понятието за „средищно училище”.

4. Със законопроекта се предлага да се разшири обхватът на дейностите, за които може да се използват имотите и вещите, освободени в резултат на закриване или преобразуване на звената от системата на народната просвета, и те да могат да се използват за образователни, здравни, социални или хуманитарни дейности.

Действащата редакция на чл. 45, ал. 2 от ЗНП предвижда материално-техническата база, освободена в резултат на закриване или преобразуване на държавни или общински училища, детски градини и обслужващи звена, да се използва само за нуждите на звената от системата на народната просвета.

Предложеното изменение се налага поради затрудненията, които сега съществуващият текст създава при управлението на имотите – държавна и общинска собственост, предоставени на звената в системата на народната просвета.

Динамичните демографски процеси обуславят непрекъснат процес на откриване, преобразуване и закриване на държавни и общински училища, детски градини и обслужващи звена на територията на страната.

Ограничението, въведено от визираната разпоредба, не позволява на ръководителите на ведомства в системата на народната просвета, на органите на централното управление и на местната администрация да осъществяват предоставените им със Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост права на управление и разпореждане с имуществото на закритите и преобразуваните държавни и общински училища, детски градини и обслужващи звена, дори и когато нуждата от тях е отпаднала и е налице възможност да се използват рационално в друга сфера на обществения живот.

5. Със законопроекта се предлага увеличаване размера на административно-наказателната отговорност за родители, настойници и попечители, които не осигуряват присъствието на децата си в детските градини и в училищата за времето, през което те подлежат на задължително обучение. Изменението има за цел да актуализира съществуващата санкция, за да се превърне тя в ефективна мярка и да се гарантира спазването на законоустановените изисквания за задължително обучение както в подготвителните групи, така и в училище. Както всяка административнонаказателна отговорност, така и тази ще се реализира единствено ако е налице виновно неизпълнение на задължението на родителите или настойниците да осигуряват посещението на децата, подлежащи на задължително обучение съответно в детска градина или в училище. Санкцията няма да намери приложение в случаите, в които съответната община не е създала условия за организиране на задължителното обучение. Във връзка с това с Преходната разпоредба на § 9 се предвижда едногодишен срок, в който общините са длъжни да създадат условия за обхващане на всички деца, подлежащи на задължителна подготовка за училище.

Предложените изменения и допълнения изискват финансови средства в размер 7,5 млн. лв. за 2010 г., които са планирани в държавния бюджет със Закона за държавния бюджет на Република България за 2010 г.

Във връзка с чл. 28, ал. 2, т. 5 от Закона за нормативните актове предложеният законопроект няма отношение към правото на Европейския съюз.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Бойко Борисов)